

sobider

Sosyal Bilimler Dergisi
The Journal of Social Science

EDITOR

Dr. Taner NAMLI

EDITOR YARDIMCIKARI

Öğr. Gör. Sevcan BAYRAK

Dr. Ahmet Faruk GÜLER

Okt. Enser YILMAZ

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 10, Sayı: 66, Ekim 2023, s. 205-212

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.72272>

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa AVŞAR

Maltepe Üniversitesi, mustafaavsar@maltepe.edu.tr

Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-0046-2980>

KODÁLY YAKLAŞIMINA GÖRE UYGULANAN ARMONİ DERSİNİN BAŞARIYA, TUTUMA VE PERFORMANSA ETKİSİ¹

Özet

Bu araştırma, Kodály Yaklaşımı'na göre uygulanan armoni dersinin başarı, tutum ve performans üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desenin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu lisans 2. sınıfta armoni dersi alan toplam 40 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 20'si deney grubu, diğer 20'si ise kontrol grubu olarak atanmıştır. Araştırmanın verileri başarı testi, tutum ölçeği ve gözlem formu ile toplanmıştır. Başarı testi ve gözlem formu araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup, tutum ölçeği ise var olan bir ölçekten uyarlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde Wilcoxon testi ve Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Güz ve bahar dönemleri olmak üzere toplam 28 hafta süren araştırma boyunca deney grubunun armoni dersi Kodály Yaklaşımı'na göre, kontrol grubunun armoni dersi ise geleneksel yöntemle sürdürülmüştür. Araştırma sonucunda; Kodály Yaklaşımı'na göre armoni dersinin işlendiği deney grubu öğrencilerinin başarı, performans ve tutum boyutlarına ilişkin öntest ile sontest puanları arasında sontest lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonucun yanında, Kodály Yaklaşımı'na göre armoni dersinin işlendiği deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemle göre armoni dersinin işlendiği kontrol grubu öğrencileri arasında başarı ve performans boyutlarında deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuş olup, tutum boyutunda ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Anahtar kelimeler: Armoni, Müzik Eğitimi, Kodály Yaklaşımı, Başarı, Tutum, Performans

¹ Bu makale 2018 yılında yürütülen "Kodály Yaklaşımına Göre Uygulanan Armoni Dersinin Başarıya, Tutuma ve Performansa Etkisi" isimli doktora tezinden üretilmiştir.

**THE EFFECT OF THE HARMONY COURSE APPLIED IN
ACCORDANCE WITH THE KODÁLY APPROACH ON SUCCESS,
ATTITUDE AND PERFORMANCE**

Abstract

This study was conducted in order to reveal the influence of harmony classes applied to Kodály Approach over success, attitude and performance. The research group consisted of 40 secondary undergraduate students who take harmony classes, and the pretest-posttest control group model of the experimental method was used for the purposes of this study. 20 of the students were assigned to the experimental group and the other 20 to the control group. The data of the study was formed with success test, attitude scale and observation form. The success test and observation form were developed by the researcher, and the attitude scale was adapted from an existing scale. Wilcoxon test and Mann Whitney-U test were used for data analysis. During the research, which lasted a total of 28 weeks in the fall and spring semesters, the harmony lesson of the experimental group was continued according to the Kodály Approach, while the harmony lesson of the control group was continued with the conventional method. As a result of the research; according to the Kodály Approach, a significant difference was found between the pretest and posttest scores of the students in the experimental group, where the harmony course was taught, regarding the achievement, performance and attitude dimensions, in favor of the posttest. Besides this result in terms of success and performance dimensions a significant difference was found between in favor of experiment group where harmony classes were applied according to Kodály Approach and control group where harmony classes were lectured according to conventional method, but no significant difference was found in the attitude dimension.

Keywords: Harmony, Music Education, Kodály Approach, Success, Attitude, Performance

1. GİRİŞ

Armoni dersi, farklı tür ve yapıdaki akorların oluşturduğu dereceleri kurma, seslendirme, çalma, analiz etme ve işitme gibi uygulamaları kapsadığı için, bu uygulamaların içinde olduğu müzik teorisi, solfej, işitme eğitimi, müzik biçimleri, eşlik, çalgı, orkestra ve koro gibi derslerle yakından ilişkilidir. Dolayısıyla armoni dersi ve bu dersin işlenişi çok önemlidir. Nitekim konuyla ilgili Uyan (2013) tarafından yapılan araştırmada bu dersler arasında ilişkilerin olduğu ve Aydınoglu (2005) tarafından yapılan araştırmada da armoni dersinde yaşanabilecek bir başarısızlığın, diğer müzik derslerinde de kendisini gösterdiği ortaya konmuştur.

Müziyen birisi yazılı bir müzik dilini, aynı kendi ana dilinde olduğu gibi kolaylıkla okumalı ve işitmelidir (Wedge, 1922: 5). Bunun için armoni dersinde şifreli basların matematiksel çözümlenmesi gibi sadece kuramsal bilgi ile sınırlı kalmadan, öğrenciye bunlarla ilgili referans sağlayabilecek çalgı performansı, işitme eğitimi ve bireysel ses kullanımına ağırlıklı olarak yer verilebilir. Bireysel ses, akor yürüyüşü ve şifreli bas akorlarının kurulumu ve seslendirilmesinde büyük katkı sağlar ve öğrenci, katkı sağlayan bu sesi istediği anda kullanabilmesinden dolayı dinlediği müzikteki akor derecelerini her an çözümleyebilme olanağı

yakalar. Burada bireysel ses her ne kadar monofonik olsa da, akor seslerinin arpejlenmesi, o akorun müzik içindeki derecesini hissettirir. Yapılan etkinliklerle ilgili sunulan müzik materyallerinin teması, çabuk etkilenilebilen, akılda kalıcı ve iyi müzik mirasından bir örnek olmalıdır. Bu, öğrencinin müzik beğenisini geliştirir, dünya müzik literatüründeki başarıyı tanımasını sağlar. Armoni dersinin işlenişine ilişkin, bahsedilen bu düşüncelerden hareketle, Kodály'in müzik eğitime ait bilinen prensiplerinden üç tanesi bu araştırmanın temelini teşkil etmektedir:

1. *Müzik eğitimi, herkesin doğal enstrümanı olan şarkı söylemeye dayanmalı (Bagley, 2005-2006, s. 106-107). Şarkı söyleme her türlü müziğin temelini oluşturabilir ve bunu sağlamalıdır (Casarow, 2015, s.2).*

2. *Eğitimde sadece yüksek sanat değeri olan müzikler kullanılmalıdır (Szönyi, 2013: 12).*

3. *Sadece iyi müzisyenler müziği öğretmelidirler (Casarow, 2015: 2).*

Kodály Yaklaşımı'ndaki bu prensiplere göre işlenen armoni dersinin öğrencilerin başarı, tutum ve performansları üzerinde etkisi var mıdır?" problemi doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Başarı, tutum ve performans boyutlarına ilişkin, Kodály Yaklaşımı'na göre armoni dersinin işlendiği deney grubu öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Başarı, tutum ve performans boyutlarına ilişkin, Kodály Yaklaşımı'na göre armoni dersinin işlendiği deney grubu ile geleneksel yöntemle göre armoni dersinin işlendiği kontrol grubu sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada nicel bir yöntem olan "öntest-sontest kontrol gruplu seçkisiz deneysel desen" kullanılmıştır. Bu yöntem, yansız olarak seçilmiş iki ya da daha fazla gruba öntest ve bağımsız değişkenin farklı düzeyleri uygulandıktan sonra bir sontest uygulama işidir (Christensen, Johnson ve Turner, 2015: 269). Bunun için iki grup oluşturulup, random yoluyla deney ve kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney grubunda 28 haftalık güz-bahar dönemi boyunca armoni dersi Kodály Yaklaşımı'na göre işlenmiş, kontrol grubu ise geleneksel yöntemle sürdürülmüştür. Her iki grupta da armoni dersi aynı öğretim elemanı tarafından işlenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz-bahar yarıyılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı'nın 2. sınıfında armoni dersi alan 20'si deney ve 20'si kontrol grubunda yer alan toplam 40 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 25'i kız, 15'i erkektir. 2-A sınıfı deney, 2-B sınıfı kontrol grubu olarak random yoluyla atanmıştır. Her iki gruba da araştırma öncesi öntest uygulanarak bilgi, tutum ve becerilerine ilişkin birbirleri arasındaki denklilik sağlanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak öğrencilerin başarılarına ilişkin başarı testi, tutumlarına ilişkin tutum ölçeği ve performanslarına ilişkin gözlem formu kullanılmıştır. Başarı testinde bilişsel alana yönelik bilgi, kavrama, uygulama, analiz etme ve düzenleme boyutlarını ölçen çoktan seçenekli sorular oluşturulmuştur. Tutum ölçeği ile ilgili duyuşsal alana yönelik boyutları ölçen tutum ölçeği kullanılmıştır. Performans testinde ise devinişsel alana yönelik seslendirme, çalma, transpoze etme ve kurma boyutlarını ölçen gözlem formu oluşturulmuştur. Başarı testi ve gözlem formu araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup, bütün veri toplama araçları, geçerlik ve güvenilirlik aşamalarından geçirilmiştir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada deney grubunun öntest ile sontest puanları arasındaki farkın belirlenmesi için Wilcoxon testi, deney ile kontrol grubu sontest puanları arasındaki farkın belirlenmesi için Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Deney Grubunun Öntest-Sontest Başarı Testi Puanları Arasında Yapılan Wilcoxon Fark Analizi Sonuçları

Puan	Deney Grubu	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	z	p
	Azalanlar	0	.00	.00		
Öntest-	Artanlar	20	10.50	210.00	3.923	.000
Sontest	Eşit	0				
	Toplam	20				

Tablo 1’de görüldüğü üzere deney grubunun öntest-sontest başarı testi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Wilcoxon analizi sonucunda ortalamalar arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($z=3.923;p<.001$). Elde edilen bu sonuç, Kodály Yaklaşımı’na göre uygulanan armoni dersi programının deney grubunun başarı testi puanlarını arttırmada etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Deney Grubunun Öntest-Sontest Toplam Tutum Puanları Arasında Yapılan Wilcoxon Fark Analizi Sonuçları

Puan	Deney Grubu	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	z	p
	Azalanlar	5	6.60	33.00		
Öntest-	Artanlar	13	10.62	138.00	2.293	.022
Sontest	Eşit	2				
	Toplam	20				

Tablo 2’de görüldüğü üzere deney grubunun öntest-sontest toplam tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Wilcoxon analizi sonucunda ortalamalar arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($z=2.293;p<.05$). Elde edilen

bu sonuç, Kodály Yaklaşımı'na göre uygulanan armoni dersi programının deney grubunun armoni dersine yönelik tutumlarını arttırmada etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Deney Grubunun Öntest-Sontest Toplam Gözlem Puanları Arasında Yapılan Wilcoxon Fark Analizi Sonuçları

Puan	Deney Grubu	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	z	p
	Azalanlar	0	.00	.00		
Öntest-	Artanlar	20	10.50	210.00	3.921	.000
Sontest	Eşit	0				
	Toplam	20				

Tablo 3'te görüldüğü üzere deney grubunun öntest-sontest toplam gözlem puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Wilcoxon analizi sonucunda ortalamalar arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($z=3.921; p<.001$). Elde edilen bu sonuç, Kodály Yaklaşımı'na göre uygulanan armoni dersi programının deney grubunun toplam gözlem puanlarını arttırmada etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Deney ve Kontrol Grubu Sontest Başarı Testi Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney-U Fark Analizi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
	Deney	20	27.13	542.50			
Sontest	Kontrol	20	13.88	277.50	67.50	3.590	.000
	Toplam	40					

Tablo 4'te görüldüğü üzere deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin sontest başarı testi puanları arasında yapılan Mann Whitney-U analizi sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=3.590; p<.001$). Elde edilen bu veriler, Kodály Yaklaşımı'na göre uygulanan armoni dersi programının başarı testi puanlarını arttırmada geleneksel öğretime göre daha etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Deney ve Kontrol Grubu Sontest Toplam Tutum Puanları Arasında Yapılan Mann Whitney-U Fark Analizi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
	Deney	20	21.70	434.00			
Sontest	Kontrol	20	19.30	386.00	176.00	.651	.529
	Toplam	40					

Tablo 5'te görüldüğü üzere deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin sontest toplam tutum puanları arasında yapılan Whitney-U analizi sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($z= .651; p>.05$).

Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubu Sontest Toplam Gözlem Puanları

Arasında Yapılan Mann Whitney-U Fark Analizi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
	Deney	20	30.28	605.50			
Sontest	Kontrol	20	10.73	214.50	4.50	5.293	.000
	Toplam	40					

Tablo 6’da görüldüğü üzere deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin sontest toplam gözlem puanları arasında yapılan Mann Whitney-U analizi sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=5.293;p<.001$). Elde edilen bu veriler, Kodály Yaklaşımı’na göre uygulanan armoni dersi programının gözlem puanlarını arttırmada geleneksel öğretime göre daha etkili olduğunu göstermektedir.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırmada, başarı testi, tutum puanları ve gözlem puanlarına ilişkin deney grubu öntest-sontest arasında sontest lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar, Kodály Yaklaşımı’nın deney grubu öğrencilerinin başarı, tutum ve performansları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Kodály Yaklaşımı ile ilgili yapılan diğer araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Holmes’in (2009) araştırmasında; Movable-Do solfej eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest başarı puanları arasında sontest solfej puanlarının en yüksek ve deşifre başarılarında da en büyük kazanıma sahip olduğu ve Özaltunoğlu’nun (2011) araştırmasında; Aktarımlı-Do metoduyla dikte eğitimi uygulanan deney grubunun öntest-sontest dikte yazımına yönelik başarı ölçeği puanları arasında sontest lehine anlamlı farklılık olduğu sonuçları saptanmıştır. Araştırmada Kodály Yaklaşımı’nın armoni ders programındaki bilişsel, duyuşal ve devinişsel alanlarla ilgili hedefleri sontest lehine olumlu yönde kazandırdığı düşünüldüğünde böyle sonuçlarla karşılaşmak olası bir durumdur ve yapılan diğer araştırmaların sonuçları, bu araştırmanın sonuçlarını destekler durumdadır.

Araştırmada, sontest başarı testi ve sontest gözlem puanlarına ilişkin deney ve kontrol grupları arasında deney grubu lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar, Kodály Yaklaşımı’nın deney grubu öğrencilerinin başarıları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Kodály Yaklaşımı ile ilgili yapılan diğer araştırmalarda da yine benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Tekin Gürgeç’in (2007) araştırmasında; Orff-Schulwerk ve Kodály Yöntemi’nin öğrencilerin müziksel işitme becerileri gelişiminde geleneksel müzik öğretime göre anlamlı derecede daha etkili olduğu, Yıldırım’ın (2009) araştırmasında; Kodály Yöntemi’nin keman çalma becerisinin müzikal boyutunda, keman çalmaya ilişkin tutumu ve keman çalmaya yönelik özyeterliğin yatkınlık boyutu üzerinde geleneksel müzik öğretime göre daha anlamlı düzeyde etkili olduğu ve Özaltunoğlu’nun (2011) araştırmasında; Aktarımlı-Do metoduyla dikte eğitimi uygulanan deney grubu ile Aktarımlı-Do metoduyla dikte eğitimi uygulanan kontrol grubu arasında deney grubu lehine anlamlı fark olduğu sonuçları bulunmuştur. Bunların dışında konu ile ilgili yabancı araştırmalara bakıldığında, Garner’ın (2011) araştırmasında; Kodály’dan esinlenen müzik eğitiminin, işitsel, kinestetik, sözel ve görsel öğrenme yöntemlerini bir araya getirmekte ve birbiri arasında ilişki kurmayı sağladığı, Penny’nin (2012) araştırmasında; Kodály Yöntemi’yle, tonal armonideki dominant yedili

akorunun öğretimi ile ilgili gelişim ve içselleştirmenin başarıyla tamamlandığı ve Sanders'ın (2015) araştırmasında; Movable-Do'nun, birbirinden farklı dizilerin dereceleri olan ilişkisini kurmada ve bu derecelerin algılanmasında kolaylık sağlayabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada Kodály Yaklaşımı'nın armoni ders programındaki bilişsel ve devinişsel alanla ilgili hedefleri olumlu yönde kazandırdığı düşünüldüğünde yine böyle bir sonuçla karşılaşmak olası bir durumdur ve yapılan diğer araştırmaların sonuçları, bu araştırmanın sonuçlarını destekler durumdadır.

Araştırmada, deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin sontest toplam tutum puanları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Araştırmada birçok etmenin toplam tutum puanlarını etkilediği düşünüldüğünde, deney-kontrol grubu sontest sonuçları arasındaki farklılığın çıkmama nedenleri konusunda kesin bir durum tespiti yapmak oldukça güç görünmektedir. Bunu nedeni olarak da dersin işleyişi ile ilgili yoğunluk, uygulamaya fazla zaman ayırmak istenmemesi, ana dalı piyano olmayan öğrencilerin piyano üzerine uygulama yapmak istememeyişleri, devamsızlık ve çalışmaya ara verme gibi sorunlar gösterilebilir.

5. ÖNERİLER

✓ Araştırma sonuçları çerçevesinde, armoni ile ilgili öğrenilen kuramsal bilgileri müzikal algiya dönüştürebilmek için armoni dersi, Kodály Yaklaşımı'na dayanan uygulama etkinlikleri ile zenginleştirilebilir. Bunun için, armoni dersinin uygulama biçimi ile ilgili daha fazla zamana ihtiyaç duyulduğundan, müziksel işitme okuma yazma dersi ile birleştirilip, ilgili tüm derslerle ilişkilendirilebilir.

✓ Yaklaşımın prensipleri kullanılarak, karşılaşılan farklı düzeydeki gruplar üzerinde, grubun kültürüne, gereksinimine ve kapasitesine göre yeniden uyarlama çalışmalarına gidilebilir. Bununla ilgili öğretmen adaylarını daha iyi yetiştirebilmek amacıyla yurt içi ve yurt dışındaki uzmanlardan oluşan paneller, konferanslar, atölyeler ve çalıştaylar düzenlenebilir. Yöntem ile ilgili daha fazla deneysel çalışmalar yapılabilir.

✓ Deney-kontrol grubu sontest toplam tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın çıkmaması ile ilgili, yapılacak sonraki araştırmalarda öğrencilere ilişkin “gelecekte Armoni” nin kullanımı” ve “motivasyon” konuları üzerinde araştırmalar yapıp, bu durumun sebepleri araştırılabilir.

✓ Çalışma grubunu Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 2. sınıf öğrencilerinin oluşturduğu bu çalışma; yapılacak benzer çalışmalarla daha geniş çalışma grupları üzerinde tekrarlanabilir ve araştırmada elde edilen bulgular program geliştirme çalışmalarında kullanılabilir.

KAYNAKLAR

- Aydinoğlu, O. (2005). *Müzik öğretmenliği lisans programında yer alan eşlik (korepetisyon) dersinin öğrenci ve öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Bagley, K. B. (2005-2006). *The Kodály method: standardizing Hungarian music education*. University of Mississippi departmen of music-Zoltan Kodály pedagogical institute of music, USA-Budapest.

- Casarow, P. (2015). Exploring Kodály (philosophy, materials, & pedagogy). Christian College, USA. (<https://www.yumpu.com/en/document/view/11667530/the-kodaly-approach-to-music-education>, Acces Date: 04.09.2023)
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz* (Çev. Ed.: Ahmet Aypay). Anı yayıncılık (ikinci basım), Ankara.
- Garner, L. M. (2011). *Pedagogy in practise: lived experiences of Kodály-inspired music educators*. Doctorate dissertation, The University of St. Thomas. USA.
- Holmes, A. V. (2009). *Effect of fixed-do and movable-do solfege instruction on the development of sight-singing skills in 7-and 8-year-old children*. Doctorate dissertation, The University of Florida, USA.
- Özaltunoğlu, Ö. (2011). *Movable - do metodunun lisans öğrencilerinin dikte yazma becerilerinin geliştirilmesine etkisi*. Doktora tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.
- Penny, L. L. (2012). *The Kodály method and tonal harmony: an issue of post-secondary pedagogical compatibility*. Master dissertation, The University of Ottawa. USA.
- Sanders, R. B. (2015). *The teaching of choral sight singing: analyzing and understanding experienced choral directors' perceptions and beliefs*. Master dissertation, The University of Houston. USA.
- Szönyi, E. (2013). *Kodály's principles in practise*. Universal Music Publishing Editio Musica Budapest, Budapest.
- Tekin Gürgen, E. (2007). *Orff-Schulwerk ve Kodály Yöntemi'nin vokal doğaçlama, müziksel işitme ve şarkı söyleme becerileri üzerindeki etkileri*. Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Uyan, M. O. (2013). *Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi ile Bireysel Çalgı Eğitimi Başarıları Arasındaki İlişkiler*, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bilim Dalı Dergisi, 3(2):53-68.
- Wedge, G. A. (1922). *Advanced ear-training and sight-singing*. G. Schirmer, USA.
- Yıldırım, K. (2009). *Kodály yönteminin ilköğretim öğrencilerinin keman çalma becerisi, özyeterlik algısı ve keman çalmaya ilişkin tutumları üzerindeki etkisi*. Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.